

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris Theologia Tripartita Universa

Complectens nunc Bibliothecam perfectam Viri Ecclesiastici, ordine
sequenti

Controversiae Heterodoxae Ac Scholasticae - Cum speciali Notitia rerum
Modernarum, & Chronologia totius Monarchiae Sacrae, & Saecularis,
Pontificum, Conciliorum &c. Haeresum omnium, ac Propositionum
damnatarum Mundi Sex Aetatum ...

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. II. De fide, operibus, gratia, & praedestinatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38447

Item, illa doctrina necessario est falsa, quam in antiquis Hæreticis primitiva Ecclesia damnavit.

Atque doctrina Romanæ fidei opposita est talis, uti infra patebit. Ergo illa necessario est falsa. Atque hæc argumentandi ratio ex propriis principiis desumpta, cuius Sectario facilis esse debet, & eorum quibus hæc seribo captui, & utilitati maxime accommodata.

Quod si Adversarii hæc methodo convicti, contentur ad novas Scripturæ latebras declinare, adigendi erunt ad Methodum triplicem supra assignatam part. I. cap. 9.

CAPUT II.

De Fide, Operibus, Gratia, & Prædestinatione.

§. I.

Sectarii resolluntur.

Docent primò Catholicici, Fidem, & bona Opera peccatorem disponere ad justificationem, & gratiam primam, quæ transfertur à statu peccati ad statum gratiæ, & filiorum Dei.

Docent secundò, per Fidem, & bona opera justum mereri justificationem secundam, sive augmentum gratiæ, & justitiæ semel acquisitæ, adeoque digna esse mercede, mediante tamen semper gratiâ & meritis Christi, *Trid. sess. 6. cap. 8.*

Contra docent tam Lutherani, quam Calvinistæ, solam Fidem ad salutem & justitiam sufficere. Bona opera ad salutem neq; necessaria neq; utilia: Imò omnia justorum opera esse peccata, & illos tantum esse justos per justitiam Christi illis imputatam.

Visa sunt Voetio cum quibusdam modernis Sectariis, nimis cruda, ac rigida hæc suorum Prophetarum Lutheri, & Calvini oracula. Illa igitur ipsi novo Spiritu afflatu sic reformanda censuerunt, ut per bona Opera obtineatur aliqua justitatio, non quidem in hac vita, sed saltem in futura. Sed hoc ipsum ut nimis laxum contrario Spiritu damnat Samuel Marius, & acerbe exprobrat Voetianis, *Illis plus quam mediâ partem Victoria Papiæ concedere.* Ita loquitur in suis Diatribis de statu afflictio modernæ Theologiæ apud Confederatos p. 8.

Sed patent priora quæ retulimus dogmata, ex ipsis Calvinii verbis referentis tam suam, quam Lutheri doctrinam *lib. 1. de libero arbitrio pag. 141.* Peccare justos etiam in operibus bonis, & bona opera esse ex se mortalia peccata (ait): nihil est in istis verbis quod non simpliciter, & circa ullam figuram verum sit. Item Lutherus, *in consut. Latomi fol. 220.* Omnis justitia est immunda, omne opus bonum peccatum. Denique Calvinus *in antidot. pag. 291.* In eo differt à Lege Evangelium, quia non sub conditione operum, sicut illa, sed ex fide vitam promittit. Et hæc est communis Sectariorum confessio, quæ juxta traditam cap. I. Methodum clarè & solidè confutatur hoc argumento.

II. Illa doctrina est hæretica quæ adversatur Scripturis ex sensu primitivæ Ecclesiæ, ut omnes Sectarii admittunt. Sed hæc doctrina adversatur Scripturis ex sensu primitivæ Ecclesiæ: Ergo hæc doctrina est hæretica.

Scripturæ adversari ostenditur ex Evangelio, ubi præter Fidem requiritur observatio Mandatorum.

R. P. Arsdæ, Tom. I.

Matth. 19. Si vis ad vitam ingredi serva mandata. Et de mercede dicitur Matthæ 20. Voca operarios & redde illis mercedem. Et Matthæ 5. v. 12. Gaudete & exaltate quia merces vestra copiosa est in caelis. Eodem modo de merito & mercede bonorum operum loquitur Apost. ad Rom. 2. v. 6. Deus reddet unicuique secundum opera sua. Et 1. ad Cor. 3. v. 8. Unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Frustra insuper diceretur 1. Joan. 3. v. 14. Qui non diligit manet in morte, si sola fides ad vitam, & salutem sufficeret.

Denique Apostolus Jacobus suæ Epist. cap. 2. v. 20. apertè declarat, *Fidem sine operibus mortuam esse. Et ex operibus justificari hominem, & non ex fide. Si dicat Sectarius Epistolam D. Jacobi Canonicam non esse, jubeatur id ex Scripturis probare, juxta methodum primam supra assignatam.*

3. Si in oppositum adferat Apostolum Paulum ad Rom. 2. ubi dicit, *nos gratis justificari, & sine operibus legis.* Respondetur Apostolum agere de operibus legis ceremonialibus, quibus Judæi se coram Deo justos reddi, falsò existimabant. Nostram autem doctrinam apertè tradit idem Apostolus ad Rom. 2. v. 13. *Non enim auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur.*

4. Sensus primitivæ Ecclesiæ circa has Scripturas Lutheri & Calvinio è diametro contrarium esse; ex testimoniis SS. Patrum, qui in primitiva Ecclesia floruerunt, nunc manifestè declaro.

S. Augustinus *lib. de fide & operibus cap. 14.* Jam, inquit, illud videamus quod excutiendum est à cordibus religiosis, ne malâ securitate salutem suam perdant, si ad eam obtinendam solam fidem sufficere putaverint.

Idem *in epist. 105. ad Sixtum.* Sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors, ita merito justitiæ tanquam stipendium vita æterna.

S. Cyprianus *libro de unit. Eccles. circa medium.* Justitiæ opus est, ut promereri quis possit Deum, præceptis & monitis ejus obtemperandum est, ut accipiant merita nostra mercedem.

S. Ambrosius *lib. 1. de offic. cap. 35.* Nonne evidens est meritum aut præmia aut supplicia post mortem manere.

S. Basilii *Orat. in init. proverb.* Omnes qui viam Evangelicam incedimus mercatores sumus, per opera mandatorum nobis possessionem cælestium comparantes.

S. Cyrillus *lib. 10. in Joan. cap. 18.* Quod autem fides ad salutem non sufficiat, Christus etiam discipulis ostendit, tu credis quia unus est Deus.

5. Ex his adeo manifestis hoc tantum modo potes concludere. Vel Scriptura erravit cum primitiva Ecclesia, vel nunc errat doctrina Lutheri & Calvinii in terminis tam illi, quam illis contraria. Sed nec Scriptura, nec primitiva Ecclesia errarunt, ut ipsi fatentur. Ergo erronea est hæc Lutheri & Calvinii doctrina, & consequenter tota eorum Secta, quæ huic doctrinæ adhaeret.

§. II.

Prædestinatio Calviniana exponitur, & refutatur.

Docent Calvinistæ, Primò, Homines independentes à suis meritis, vel demeritis æterno Dei decreto

creto prædestinari ad gloriam, vel reprobari ad pœnas aternas: etiam independenter à prævisione peccati originaalis.

II. Ut Deus prædictum Decretum executioni mandaret, illum absolute ordinasse, ut Adam cum tota posteritate peccaret, ut inde haberet occasionem exercendi suam *justitiam* circa reprobos, & suam *miseri-cordiam* erga prædestinatos. Sed hæc manifestè ad-versantur Scripturis omnes homines sine exceptione excitantibus ad virtutem, hortantibus lapsos ad pœnitentiam, & testantibus Deum ex parte sua nullius hominis perditionem desiderare, ut illud *Ezechielis 18. Nolo mortem peccatoris dicit Dominus, sed magis ut convertatur & vivat*, & alibi locis innumeris. Unde cum torrente Patrum clarum est illud Augustini, *Omnium quidem hominum Deus creator est, sed nemo ab eo ideo creatus est, ut pereat, quia alia est causa nascendi, alia pereundi. Ut enim nascantur homines, est beneficium, ut autem pereant, prævaricationis est vitium.*

III. Docent Christum pro omnibus mortuum non esse, sed pro solis electis & prædestinatis. Contra apertam Scripturam 2. ad Cor. 5. v. 15. *Christus pro omnibus mortuus est.*

IV. Deum non omnibus dare gratiam, sed solis prædestinatis. Contra illud Apost. *Deus vult omnes homines salvos fieri*, quantum est ex parte auxilii divini.

V. Hominem in statu naturæ lapsæ, perdidisse libertatem arbitrii, sic ut concupiscentiæ, aut gratiæ internæ non possit resistere. Cum tamen Scriptura contrarium dicat Act. 7. v. 51. *Vos semper Spiritus sancto resistitis.*

VI. Deum hominibus præcipere impossibilia, adeoque omnia mandata non posse servari. Contra Apostolum ad Philip. 4. v. 13. *Omnia possum in eo qui me confortat.*

VII. Hinc porro fieri, ut solis prædestinatis detur fides in Christum, quæ illi amittere non possunt, reprobi autem ad fidem non vocentur, nisi forte voce externa, nec ad hanc habeant gratiam sufficientem.

VIII. Hinc solos prædestinatos esse per fidem adscriptos in Ecclesiam Dei, reprobos verò, uti à fide, ita ab Ecclesia excludi.

IX. Prædestinatos etsi peccent, eorum peccata ipsis non imputari: reprobos verò à Deo impelli ad peccandum; nec ullum ipsis peccatum remitti. Hæc Scripturis supra citatis, aliisque apertè adversantur.

Ista autem dogmata nefaria sicut ex ipsis Calvinii doctrina solidius pateant, pauca hic ipsius verba oculis subjicio. Calvinus *lib. 3. Institutionum cap. 21.* post multa §. 7. *circa finem*, sic concludit. Quod ergo Scriptura clarè ostendit, dicimus, aeterno & immutabili consilio Deum semel constituisse, quos olim assumere vellet in salutem, quos rursùm exitio devovere. Hoc consilium quoad electos in gratuita ejus misericordia fundatum esse asserimus, nullo humana dignitatis respectu: Quos verò damnationi addicit, his iusto quidem & irreprehensibili, sed incomprehensibili ipsius judicio, vitæ aditum præcludi.

Et *cap. 22. §. 3.* Ubicumque verò hoc regnat Dei placitum, nulla in considerationem veniunt opera. Et §. 11. Si non possimus rationem assignare, cur suos misericordia dignetur, nisi quoniam illi ita placet; neque etiam in aliis reprobandis aliud habebimus, quam ejus voluntatem.

Et *cap. 23. §. 1.* Minimè consentaneum est, præ-

parationem ad interitum aliò transferre, quam ad arcanum consilium Dei.

Et *cap. 23. §. 8.* Hic ad distinctionem voluntatis, & *permissiois* recurritur, secundum quam obtinere volunt, permittente modo, non autem volente Deo perire impio; & paulò post: Non dubitabo igitur cum Augustino simpliciter fateri, voluntatem Dei esse rerum necessitatem, atque id necessariò futurum esse, quod ille voluerit. Hæc & plura de his passim Calvinus, & cum eo ejus asseclæ.

Doctrinam horum singulis oppositam communi consensu profitentur, ac probant Catholici, uti à nobis illa exhibetur, & deducitur infra *part. 2. controversia 3. de prædestinatione absoluta ad gloriam &c.*

Objectioni Calvinistæ pro se potissimum locum Apostoli ad Roman. c. 9. ubi *ver. 9.* ait: Non est volentis neque currentis sed miserentis Dei. Et *ibid. ver. 17.* In hoc ipsum excitam te (scilicet Pharaonem) ut ostendam in te virtutem meam. Et *ver. 18.* Cujus vult miseretur, & quem vult indurat. Denique *ver. 21.* An non habet potestatem figulus lutæ ex eadem massa facere, aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Ergo Deus sua sola voluntate independenter ab operibus homines prædestinat sive ad gloriam, sive ad pœnam aeternam.

Respondeo neg. conseq. Hic enim agit Apostolus tantum de electione & reprobatione ad primam gratiam, & fidem independenter à præcedentibus meritis, non verò de electione ad gloriam aeternam, aut reprobatione ab illa, de qua loquitur & contendit Calvinus: Scopus enim Apostoli erat reprehendere Judæos qui propter opera legis & caeremonias præferebant se Gentilibus ad fidem Christi convertis, declarans illis vocationem & electionem ad fidem & gratiam Christi non dependere ab operibus legis, sed esse gratuitam, & ex beneplacito Dei hos præ illis ad fidem vocantis: ac proinde nihil facit pro electione ultimata & absoluta ad gloriam independenter ab operibus.

Obijciunt 2. Prædestinationem divinam cum libertate humana non consistere, hoc argumento. Præscientia Dei cui nititur prædestinatio, est certa & infallibilis, sic ut non possit non esse quod illa præcivit futurum. Ergo opera nostra, & ex illis salus aut perditio necessario proveniunt.

Resp. negando conseq. Potest enim aliquid esse certum & infallibile, quamvis ex necessitate proveniat, sed sit merè contingens ac liberum, quando scilicet non provenit illa infallibilitas ex intrinseca terminorum connexionem, uti fit in divina præscientia & prædestinatione quæ est extrinseca respectu nostræ operationis: hoc modo certum & infallibile est me jam loqui, quamvis omninò libere loquelam exerceam.

Obijciunt 3. Nemo potest resistere Decreto prædestinationis divinæ: Ergo omnia quæ Deus fieri decrevit circa hominis prædestinationem, aut reprobationem, sunt necessariò.

Respond. negando consequentiam. Sed sic tantum infertur potest, ergo omnia quæ Deus fieri decrevit sunt eo modo quo Deus decrevit ut fierent, sive velit fieri necessariò, sive liberè. Jam verò ex Scripturis passim constat, ut supra breviter ostendi, Deum decrevisse eo modo concurrere cum nostra voluntate ut huic in agendo sua libertas relinquatur. Ergo isto modo concurrat, nisi velis Deo suam omnipotentiam,

entiam, & veracitatem adimere. Tali autem Dei decreto nemo potest resistere, quia nemo potest impedire quo minus Deus, quo ipsi placet modo, cum homine etiam ad liberè agendum concurrat sicut ipse decrevit. Unde advertat Calvinista se illo argumento non tam hominis libertatem, quam Dei omnipotentiam, & veracitatem oppugnare.

Instant tamen ulterius. Deus ab æterno præcivit v. gr. Antichristum peccatum: Ergo Antichristus peccabit. Antecedens hujus consequentiæ est necessarium, ergo & ipsum consequens, Antichristus peccabit; cum necessitate autem non potest stare libertas.

Resp. Antecedens illud est necessarium, necessitate antecedente, nego, necessitate consequente, concedo, hoc est, ex suppositione quod Antichristus se actu & liberè determinabit ad peccandum, necessarium est illud peccatum à Deo præcisci, qui nihil potest ignorare: hæc autem necessitas consequens non provenit ex aliqua causa antecedente quæ illum urgeat aut determinet ad peccandum, sed potius præscientia illa præsupponit exercitium libertatis, & est illo naturâ posterior, quamvis sit tempore prior, eo quod omnia quæ sunt in Deo debeant esse æterna: uti magis deducimus infra *part. 2. de scientia Dei, gratia, prædeterminatione &c.* Unde patet quam immeritò jactaverit *Wiclefus* argumentum prædictum adeo esse efficacem ut *Armacanus* per viginti annos in illius solutione laboraverit, ac tandem vi illius coactus dixerit, Deum in sua præscientia posse errare. Quod in *Armacano* nusquam legi, & falsò imponitur doctissimus *Thomas Waldensis*.

Ex prædicta Calvinistarum doctrina oritur illud hominum desperatorum Dilemma, ad omnem vivendi libertatem, ac flagitium viam apertam pandens. Vel ab æterno sum prædestinatus ad cælum, vel reprobatus ad infernum. Si prædestinatus, quid agam salvabor: si reprobatus, quidquid agam certò damnabor. Ergo non deo de bona vel mala vita esse sollicitus.

Sed hujus dilemmatis fallacia dissolvitur hoc modo: Si sum prædestinatus, per media scilicet in mea potestate constituta, certò salvabor, si illa media adhibeam; damnabor si illa nolim adhibere. In mea autem libertate relictum est, illa media amplecti, ex quibus deo esse prædestinatus, vel ea omitendo efficere ut sim reprobatus: quod satis unicuique rectè vivendi curam imponit. Ut patet in hac ægotantis similitudine. Vel Deus ab æterno prævidit & decrevit ex hoc morbo moriturum, vel non. Si prævidit moriturum, certò morieris, sin minus, certò convalesces. An ideo omittes medicinam idoneam applicare ne mors obrepat? Quod si putas vitam corporis per medicinam conservari posse, ne intereat, quomodo non credis te per Pœnitentiam, & bona Opera impedire posse ne mortem animæ æternam incurras.

Ut verò hi, alique errores de Gratia divina, & Libertate humana accuratius refellantur, plures de his horum temporum controversiæ in sequentibus explicandæ erunt.

§. III.

De Gratia Christi, Operibus, Libero arbitrio, Controversia Recentiores.

Post hæreses Lutheri, & Calvini de Gratia Christi, & Libertate humana, circa annum 1641. pro-

dierunt errores comprehensi in libro qui Augustinus Jansenii inscribitur. Hos errores in primo ortu detexerunt Professores Societatis Jesu in Academia Lovaniensi, ac ne latius serperent, illos publicis Theibus, ac validis argumentis oppugnarunt. Signum sustulerunt illæ cæteris Europæ Academiis, & Provinciis, ut adversus dogmata fidei Catholicæ perniciosæ omni ope & autoritate dimicarent. Id impigrè tam voce, quam calamo præstiterunt omnium ordinum Viri celeberrimi, & imprimis Doctores Sorbonici, ac totius pæne Galliæ Antistites. Horum omnino supra octoginta doctrinæ aut infulis eximii, cum Sorbonæ parte longè maxima, ac frequenti aliorum Ordinum assensu, ut gravissimum ab Ecclesia periculum averterent, rem totam ad supremum controversiarum judicem Pontificem Romanum suo nomine deferendam censuerunt.

Fuerunt quidem præcipua Jansenii dogmata pridem proscripta inter propositiones septuaginta novem Michaëlis Baij per Constitutiones Pii V. & Gregorii XIII. quas postea confirmavit Urbanus VIII. ipsumque Jansenii librum tanquam damnata dogmata restaurantem omnibus sub anathemate interdixit. Sed cum non deessent qui vario ducti studio Pontificum Decretis obstrepent, placuit Apostolicæ Sedi ad novum, supremumque examen rem totam revocare.

Itaque Innocentius X. summâ curâ ac studio tam per se, quam per viros doctissimos, excusso Jansenii volumine, quinque ex eo propositiones selegit, quæ præcipuam libri doctrinam continebant, easque sæpius examinatas, de Apostolicæ potestatis plenitudine, gravibus censuris confixit, & Constitutione in perpetuum valiturâ condemnavit.

Ut verò aliqui ictum hunc fatalem novâ arte à novi Authoris capite averterent, has quinque propositiones, quas antea ipsam esse Augustini doctrinam defendebant, postea aliqui mutato consilio easdem à Jansenii libro, ac mente longissimè abesse affirmarunt. Hos demum novo diplomate compescendos censuit Alexander VII. quo damnata dogmata, non tantum eadem quâ prædecessores censurâ, profligavit, sed etiam ea in Jansenii libro eo quo damnata sunt sensu contineri Apostolicâ autoritate defini- vit.

Ut igitur has quoque propositiones in controversiis polemicis de Gratia quâ capimus methodo, Missionario Apostolico breviter proponamus, primò singula dogmata cum censura illis inusta profereamus, & quo loco ab authore tradita sunt, prolatis etiam ipsius verbis, demonstrabimus. Dein quo modo Scripturæ, Conciliorum, Patrum, ac præsertim S. Augustini autoritati adversentur, cum faciliiori argumentorum solutione, breviter, & dilucidè exponemus.

Prima Jansenii Propositio.

Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus, secundum præsentem quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis Gratia quâ possibilia fiunt. Hanc doctrinam Innocentius X. & Alexander VII. ut temerariam, impiam, blasphemam, anathemate damnatam, & Hæreticam declararunt ac damnarunt. Extat autè illa doctrina in libro Jansenii Tom. 3. lib. 3. cap. 13. col. 334. his terminis: *Hæc igitur omnia plenissimè*

Arde
kin

Theo-
logia

plenissime planissimeque demonstrant, nihil esse in S. Augustini doctrina certius ac fundatius, quam esse præcepta quedam, quæ hominibus non tantum infidelibus, excoriatatis, obduratis, sed fidelibus quoque & iustis volentibus, conantibus secundam præsentibus quas habent vires, sint impossibilia, deesse quoque gratiam, quæ fiant possibilia. Idem patet ex iis quæ habentur eod. cap. col. 325. & 326.

Reprobatur illa doctrina primò ex Scripturis. Hæ enim hortantur homines ad omnium mandatorum observationem, quod frustra fieret si ad hanc voluntati humanæ vires deessent, quin & gratiam qua præcepta impleri possint eadem Scripturæ disertè pollicentur. ad Corinth. 10. v. 13. *Fidelis Deus, qui non parietur vos tentari, supra id quod potestis*: Et Lucæ 19. v. 21. *Regnum Dei intra vos est: ac Joan. 5. v. 4. Mandata illius gravia non sunt*. Quomodo verò gravia non essent, aut intra nostram potestatem constituta, si nec gratia, nec vires adessent, quibus per observationem mandatorum peccatum vitari possit?

Causam verò comminiscitur Jansenius Tom. 3. lib. 3. cap. 17. cur non frustra ad observationem mandatorum consilia, & monitiones adhibeantur: *Quia, inquit, habent usum significandi homini, ut si forte possit, faciat quod iubetur, si non possit, infirmitatem doceat: oretque pro viribus impetrandis*.

At quid juvant ista ad movendam peccandi necessitatem, si dum tentatio urget, nec spatium, nec gratia ad orandum necessaria concedatur? Hanc autem quandoque deesse, disertè fateretur ipse Jansenius supra cap. 13. *Est, ait, quedam voluntatis infirmitas qua non potest certas tentationes superare, nec adesse gratia, quæ superentur, nec Spiritus orationis quo vires impetrentur*.

Reprobatur secundò, ex mente S. Augustini, quem frustra Jansenius doctrinæ suæ patronum gloriatur. Huic enim errori apertè refragatur, de peccatorum meritis & remiss. lib. 2. cap. 6. *Dubitare, inquit, non possum, nec Deum aliquid impossibile homini præcepisse, nec Deo ad opitulandum & adjuvandum, quo fiat quod iubet, impossibile aliquid esse, ac per hoc potest homo, si velit, esse sine peccato adiutus à Deo*. Quid dici potuit apertius? Sed audi fortius loquentem Sermone 191. de tempore: *Execramur blasphemiam eorum, qui dicunt impossibile aliquid homini à Deo esse præceptum, & mandata Dei non à singulis, sed ab omnibus in communi posse servari*. Quinimo lib. de nar. & grat. cap. 67. pro evidenti principio statuit, neminem posse peccare in eo quod nullo modo caveri potest: peccatur autem præcepti violatione; ergo ea caveri potest.

Ad hunc Scripturæ, ac S. Augustini sensum tam exploratum accedunt Canones Conciliorum, à quibus impium dogma diro anathemate confixum est. Sic enim primis illis Ecclesiæ temporibus de hac doctrina pronuntiavit Concilium Arausicanum Can. 25. *Hoc etiam secundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per Baptismum gratia omnes Baptizati, Christo auxiliante & cooperante, qua ad salutem pertinent possint & debeant, se fideliter laborare velint, adimplere*. Et contra hujus ævi Novatores novum hoc anathematis fulmen vibrat Tridentinum Sess. 6. Can. 18. *Si quis dixerit Dei præcepta homini etiam iustificato & sub gratia constituto esse ad observandum im-*

possibilia, anathema sit. Idemque Concilium, ad implenda Dei præcepta adesse iustis vires, nec abesse Dei adiutorium disertius inculcat, eadem Sess. 6. cap. 11. *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis*.

Si quæras, quid ad hæc profligati dogmatis assertor? Argutias quasdam obtendit, scilicet, Impotentiam implendi mandata talem esse, ut peccatores non desinerent ea implere, si vellent; velint enim, & mox ut voluerint, mandata implebunt. Aperta est hæc responsio, eamque tam facile capio, quam claudum posse ambulare, dummodò ambulet: istud verò non concipio, quid ista potentia ad ambulandum juvet, si quis incedere jubeatur, qui fractis cruribus non magis potest gressus formare, quam assumptis alis in calum evolare. Neque magis concipi potest quo pacto peccator possit mandatis obtemperare, cui deest gratia & potentia, ut per viam mandatorum progredi valeat.

At, inquires, posset peccator implere præcepta in alio statu; quando scilicet gratiæ victricis auxilium haberet, ac pròinde dum peccat, est saltem remotè potens ad non peccandum.

Sed quid juvat posse hominem in alia hypothesi servare præcepta, si nunc dum mandatum illi incumbit ita constitutus sit, ut auxilium in promptu non habeat, quo possit præceptum explere? Ut si quis in tenebricoso carcere conclusus jubeatur litteras perlegere, quis dicet illi nunc adesse obtemperandi potestatem, quamvis postea, si panderentur fenestras, luce affluente, legendi facultas non deesset. Nunquam sanè negavit Calvinus voluntatem humanam, quæ violato præcepto in peccatum prolapsa est, potuisse à Deo per alia auxilia inflecti ad præcepti observationem: & tamen ejus doctrina ab Ecclesiâ reprobata est, eo quod asseruerit, in hoc statu homini iusto aliqua Dei præcepta esse impossibilia. Hac igitur viâ nullum datur effugium, nisi luceat Calvinus vepribus inhaerere.

Alia tentatur viâ, sed longinqua: ad Adamum scilicet, & Paradisum, & prima mundi exordia recurritur. Præteritur enim, peccatum quod à nobis propriâ voluntate admittitur, continuationem esse delicti ab Adamo in Paradiso pridem commissi, ex quo in nos peccati fomes profluxit: atque ita ex utriusque peccato unum quodammodo actum constari, qui nobis hoc ipso sit liber, quo in Adamo liberè incepit.

En Machinam longè quæstam, & bellè compactam. Quid enim à veritate longinquius fingi potest, quam peccatum ab uno homine propriâ voluntate hodie commissum, eam quam habet libertatem isto modo derivare ab alieno delicto, quod à sex millibus annorum suæ tantum voluntatis arbitrio liberè incurrit? Aliud longè est de reatu peccati originalis, quem ut contrahamus nullus omninò voluntatis nostræ actus requiritur.

Quod si possint actus à nobis elicti malitiam ponere æternâ plecendam contrahere, ex eo quod ab Adamo peccato causam & ortum habuerint, cur etiam per amertiam, cæcitatem, & alias hujusmodi affectiones necessarias, peccati reatum non incurrimus, cum hæc quoque à primi parentis delicto in nos profluxerint?

Quinimo si responsum illud aliquid veritatis haberet,

beret, inde pariter conficerem, peccata hominis Baptizati omni prorsus culpa carere. Cum enim, ut ajunt, suam libertatem ac formalem malitiam ea non habeant, nisi ut conjuncta cum peccato Adami, sublato jam in nobis per Baptizatum primi parentis peccato, non possunt actus nostri, quibus præcepta transgredimur, formalem malitiam retinere, aut poenæ à Deo justè infligendæ reatum incurrere. Denique si actus illi alieni ex libertate malitiam contraherent, nequidem poterunt à Deo sub reatu poenæ aeternæ hominibus prohiberi; sic enim in statu naturæ lapsæ homini imperare non potest ut careat concupiscentia, quamvis in Adamo liberum fuerit non peccando concupiscentiæ fomitem à posteris summovere. Ex quibus breviter, ac manifestè apparet, hanc doctrinam ab Ecclesia merito proscriptam, nullâ veritatis speciè à quocunque defendi.

Secunda Propositio.

Inferiori gratia in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur. Janen. Tom. 3. lib. 2. cap. 5. col. 103. Nullum, inquit, adiutorium gratia, cuius usus ita ponitur in arbitrio voluntatis, ut illo utatur aut non utatur, ut illud amplectatur aut deserat, aut illi consentiat aut non consentiat si voluerit, ad medicinale adiutorium Christi ullo modo pertinere potest. Idem patet ex eod. lib. cap. 24. col. 100. & cap. 25. col. 102. & cap. 27. col. 210. Hanc propositionem Innocent. X. & Alexander VII. hæreticam declaravit, & ut talem damnavit.

Repugnat illa primò, testimonio Scripturarum, quæ docent hominem resistere vocationi divinæ, & sæpius hortantur ut acceptæ gratiæ cooperetur: quod frustra necum foret, si gratia per se voluntatem humanam ad consensum ita raperet, ut nunquam ei dissentiendo resisteret. Sic autem loquitur Scriptura Proverb. 1. vers. 24. *Vocavi & renuistis, extendi manus meas, & non eratis qui aspiceret.* Et Matth. 20. v. 16. *Multi sunt vocati, pauci verò electi:* Item Matth. 23. vers. 37. *Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti.* Et Act. 7. v. 51. *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* Denique 2. ad Cor. 6. v. 1. *Exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.* An non otiosa hæc ad gratiam recipiendam exhortatio, an non iniqua in resistentes exprobratio, si talis esset natura gratiæ divinæ, ut à nulla possit voluntate repudiari?

Jam verò inspiciamus de hoc dogmate quis fuerit primæ Ecclesiæ sensus, ac imprimis S. Augustini lib. de Spir. & lit. cap. 34. *Misericordia Dei prævenit nos, consentire autem vocationi Dei aut ab ea dissentire, nostræ voluntatis est.* Eodem modo vim illam voluntatis, in repellenda gratia vocationis divinæ, exponit in Evangelio de vocatis ad nuptias, quorum aliqui noluerunt Christo vocanti obtemperare: *Ad illam cenam,* inquit, *nec omnes qui vocati sunt venire voluerunt, neque illi qui venerant venire possent nisi vocarentur: itaque nec illi debent sibi tribuere qui venerunt, nec illi qui noluerunt venire, debent alteri tribuere, sed tantum sibi, Qui ut venierat vocati, erat in libera voluntate.* S. Augustino testis accedat ejusdem Doctores & ævi discipulus S. Prosper lib. 2. de vocat. Gen. cap. 26. *Voluntas de sua habet mutabilitate si deficit, de gratia verò opitulatione si proficit: Et quod à multis refutatur gratia, ipsorum est nequitiæ, quod à multis recipitur gratia divina est, & voluntatis humana.*

Perpetuum hunc Ecclesiæ sensum veneratur Tridentina Synodus, & oppositum contra Sectarios nostri temporis sub anathemate proscrit Sess. 6. Can. 4. *Si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum & excitatum... non posse dissentire, anathema sit.* Nec minus aperte Sess. eadem cap. 5. *Tangente Deo cor hominis... inspirationem illam recipient, abjicere potest.* Eodem veritatis spiritu afflatum idem enunciat Concil. Senonense anno 1528. Decreto fidei 15. *Non est tale trahentis gratia auxilium, cui resisti non possit.*

Si quæ igitur vis divinis eloquiis, si quæ veritas Sanctis Ecclesiæ Patribus, & Conciliis, ex his manifestum evadit, hanc esse doctrinam omni ævo in Ecclesia Christi comprobata: adeo ut quisquis adhuc veritati fidei tam luculentæ repugnat, hoc ipso factis ostendat, se divinæ gratiæ posse resistere.

Quibus verò modis & argumentis quidam moliantur huic veritati obstinere, & in operibus gratiæ voluntatem humanam ineluctabili necessitati subjicere, in propositionis 3. refutatione, ubi agitur de libertate ad meritum requisita, mox aperiemus.

Tertia Propositio.

Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione. Hanc propositionem Innocentius X. & Alexander VII. hæreticam declaravit, & ut talem damnavit. Eam verò docet & explicat fusè Janenius lib. 6. de grat. Salvatoris cap. 6. & seqq. ubi declarat in ordine ad actionem meritoriam vel demeritoriam, nihil esse quod impediatur libertatem voluntatis, præter coactionem. Et breviter Tom. 3. lib. 9. cap. 12. col. 658. Sic pronunciat: *Nihil aliud libero generatim repugnat, quam necessitatis illius prementis, cogentisque violentiæ.* Et hinc asserit factis inesse libertatis ad meritum actui amoris quo Deus seipsum diligit, si Deus meriti capax esset.

Huic errori sat aperte quadrat hæresis Calvinii, qui disertè profitetur, se non aliam impugnare libertatem, quam eam quæ sita est in facultate voluntatis ad utramque partem expedita, quæ scilicet præbeat liberam agendi vel non agendi potestatem, quam libertatem indifferentiæ nuncupamus: sic enim loquitur ipse in Antidoto ad Can. 5. Conc. Tridentini. *De verbo, inquit, ne moveamus rixam, sed quia per liberum arbitrium intelligunt (Catholici) eligendi facultatem, que sit in utramque partem libera & soluta, titulum sine re esse qui affirmant, Christum habent aurorem.*

Quam verò longè abeat dogma hoc fatale à Scripturæ, Patrum, & Ecclesiæ sensu, testantur aperta veritatis oracula, quibus inimicum gratiæ & libertati humanæ commentum perpetuo averfantur.

Atque imprimis ex Sacris litteris manifesta intorquetur sententia Genesis 4. vers. 7. *Nome si bene egeris recipies; sin autem malè, sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius.* Hanc expeditam ad utrumque libertatem in homine justo disertè agnoscit Ecclesiasticus cap. 31. vers. 1. *Qui potuit transgredi & non est transgressus, facere mala & non fecit.* Nec minus humanam libertatem, ut subsistat, ab omni necessitate remotam requirit Gentium Apostolus 1. ad Corinth. 7. vers. 31. *Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens sui voluntatis.* Necessitatem à libertate sejungit Apostolus, illam cum liber-

Arde
kin

Theo-
logia

tate conjungit Janfenius: quis hic erravit, nisi quietare potuit?

Sed, inquires, quid de Augustino? Sat nota ejus mens & sententia, si non alius quam ille Ecclesie Augustinus audiatur. Paucis verbis decretoriam in hac controversia sententiam pronunciat Lib. de vera Religione cap. 14. *Quoniam peccari non dubium est, nec hoc quidem dubitandum video, habere animas liberum voluntatis arbitrium: tales enim servos suos meliores esse Deus judicavit, si ei servirent liberaliter, quod nullo modo fieri posset, si non voluntate, sed necessitate servirent.* Audis S. Augustinum liberum arbitrium sic explicantem, ut nulla sit liberalitas, nulla libertas, si Deo non serviatur eadem voluntate quae omni careat necessitate. An non hoc iterum inculcat lib. de Spir. & lit. cap. 34. *Consentire vocationi Dei vel ab ea dissentire, propria voluntatis est.* Iterumque de lib. arbit. lib. 7. cap. 18. *Ista est causa voluntatis, si non ei potest resisti, sine peccato ei ceditur, si autem potest, non ei ceditur, & non peccabitur.* Si quis Augustinum tam clara, tam sana suadentem audire nolit, videat ne ab eodem infania arguatur lib. de duab. Animabus cap. 12. *Dicere reum teneri quempiam, quia non fecit quod facere non potuit, summa est iniquitatis, & infania.*

Quid ergo mirum summos Pontifices divino Spiritu afflatos illam doctrinam abolere, quam Sacrarum litterarum, & Sanctorumque Patrum consensus toties condemnat.

Consensum hunc testatur Concilium Senonense in decretis fidei decreto 15. ubi concludit, percurrenti Sacram Scripturam obvium esse quod liberum in utramvis partem hominis arbitrium asseveret. Horum demique vestigiis insistentis Concilium Tridentinum Sess. 6. Can. 4. sic tandem definit. *Si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum & excitatum... Deo excitanti atque vocanti non posse dissentire, si velit, anathema sit.* Agit autem de potestate dissentendi, quae consistit in libertate indifferentiae ad merendum & demerendum necessaria. Si enim libertas ad meritum requisita stare posset cum necessitate ad unam partem determinante, parum Concilio laborandum fuisset, ut statueret de libertate per quam voluntas moti praesentis & excitantis gratiae possit dissentire, cum hac alia esse non possit quam libertas in sensu composito expedita ad agendum vel non agendum, quae cum necessitate ad unum adstringente componi non potuit.

Quid igitur in re tam clara reponunt istius dogmatis patroni? Aliquas excogitant subtiles remoras quae perspicuae veritati tenebras offundant. Ajunt enim se admittere in voluntate libertatem sive indifferentiam potentiae, non verò actionis: istam verò indifferentiam potentiae dicunt sitam esse in mutabilitate, & flexibilitate humanae voluntatis, quae annexa est statui vitae praesentis, in qua modò ad volendum, modò ad nolendum facile inflectimur, quamvis quod in particulari volumus, id necessariò velimus.

Sed quid hoc aliud est, quam voluntatem de uno actu necessario, in alium necessarium devolvi? cum quaevis actio voluntatis suam careat indifferentiam, & eliciatur hic & nunc à potentia in actu primo ad illum determinata. Aut quam potest ipsa potentia habere indifferentiam, quando, sine potestate ad oppositum, ad hanc tantummodo actionem adstricta re-

tinetur: Itaque tota quae hic praetenditur voluntatis mutatio, alia non est, quam concatenata commutatio unius necessitatis in aliam: interea in quavis actione catenam semper ad unum astringentem subit voluntas, sive auream operis boni, sive ferream actionis pravae: optio verò catenae quae astringitur non est ipsius voluntatis, sed providentiae gubernatricis, quae sive delectationem justitiae, sive concupiscentiae pro arbitrio dispense, debet illi voluntas humana inevitabili necessitate obsecundare. Haec illa est insignis larva libertatis, quam neque Manichaei quos impugnat Augustinus, nec Astrologi factorum assertores, nec Wiclefus, aut Calvinus ab Ecclesia damnatus, suam esse reculerant; ac proinde, si huic sententiae credimus, haeretici illi totam admiserunt libertatem, quae ad merendum & demerendum in naturae lapsae statu requiritur. Alia sanè libertate eget creatura ratione praedita, ut apud suum creatorem laudem vel vituperium, praemium vel poenam mereatur: ut nempe cardo voluntatis in bonum vel malum ab ipsa inflectatur, & sic agat, ut quantum est ex parte omnium quae actionem antecedunt possit ab agendo abstinere. Sine hujusmodi libertate nemo sui mancipii actionem mortalem poenam, vel praemio dignam censerebit.

Quarta Propositio.

Semipelagianam admittentem praeventis gratiae interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei: & in hoc ane haeretici quod vellet eam gratiam talem esse cui possit humana voluntas resistere, vel obtemperare. Tradit hujus primam partem diffusè nominatus Author lib. 8. de haeresi Pelag. cap. 6. Secundam lib. 2. de grat. Salvat. cap. 4. &c. quam brevissimè stringit col. 215. dum adversarium suum perstringit his verbis: *Quanta audacia, post condemnatos jam à tot saeculis Massilienses, asserere quod quia in statu Innocentia sufficiebat homini ad salutem gratia quae poterat perseverare si vellet, etiam nunc sufficere.* Declarata vero est ab Innoc. X. & Alexandro VII. hac 4. Propositio falsa & haeretica, & ut talis damnata.

Prima pars hujus propositionis, quae facti questionem continet, falsa declaratur ex historia haeresis Pelagianae in iis quae apertè tradit S. August. Prosper, & Hilarius, qui contra hanc haeresim decertarunt. Refert verò Augustinus lib. de Praedest. cap. 2. 3. 5. Semipelagianos gratiam interiorem ad singulos actus non admisisse, sed censuisse, *initium fidei esse ex nobis, tanquam si fides non à Deo nobis donetur.* Idem, *Fidem non esse donum Dei.* Item, *Eos agnovisse quaedam merita sua, tanquam ipsi sibi ea fecissent, non gratia Dei.* Denique, *& credere & perseverare ita nostrum esse, tanquam non à Domino nos accipiamus &c.* Consentit fusè S. Prosper contra Collatorem, praesertim cap. 4. 6. 10. 13. 14. & deinceps, ubi disertè exprobat, quod diceret hominem posse bene agere sine gratia; non incitatum à Deo; ante gratiam; sine adjutorio Dei; per vires tantummodò humanae voluntatis; merito gratiam praeventientem &c. Quae omnia in illis adeo obvia sunt & manifesta, ut contrarium sustinere aliud non videatur esse, quam vel quodammodo lectori oculos, & mentem eripere.

Secunda pars propositionis damnatae asserit: *Haeresim esse Semipelagianam, talem admittente gratia, cui possit humana voluntas resistere vel obtemperare.* Haec au-

tem assertio non videtur reipsa dissidere à propositione secunda, quæ supra refutata est. Nempè interior gratia in statu natura lapsa nunquam resistit. Potest vero utraque Propositio Calvino auctore pridem gloriari. Docet enim ille lib. 2. Instit. cap. 5. §. 11. Errorem esse Scholasticorum, quod putarent in manu nostra esse respicere vel recipere oblatam Dei gratiam: & fuisse hunc errorem Pelagianorum, quos secuti sunt Semipelagiani, ibidem Calvinus disertè asserit §. 23. *Audiamus, inquit, nunc Augustinum suis verbis loquentem, ne acatis nostra Pelagiani, hoc est Sorbonici Sophista, totam venustatem nobis adversari pro suo errore criminantur, in quo scilicet patrem suum Pelagium imitantur, à quo in eandem arenam ipse Augustinus protrahitur est.*

Porro, ne in refellendo hoc errore ex Scriptura ac Patribus superiora reperamus, ex sola Tridentini definitione unum formemus argumentum nulli respiciendum, qui orthodoxæ Ecclesiæ auctoritatem salvam velit. Tridentinum sic definit sess. 6. cap. 4. *Si quis dixerit liberum arbitrium à Deo motum & excusatum non posse dissentire si velit, anathema sit.* Censet igitur liberum arbitrium, hoc est, humanam voluntatem à Deo motam per internam gratiam posse illi gratiæ dissentire sive resistere, vel consentire si velit, quod est obtemperare. Atqui propositio damnata ex adverso asserit, *Semipelagianum, sive hæreticum, esse admittere gratiam cui possit humana voluntas resistere vel obtemperare.* Ergo Semipelagiana & fallà est definitio Tridentini, si vera est à Pontificibus damnata Jansenii doctrina; quod salvà fidei Catholici veritate nemo admiserit.

Frustra hinc quaritur effugium; nexus est quinec solvi, nec frangi potest. Frustra, inquam, cum quibusdam finges Concilium hic ad potentiam remotam, vel ad sensum divinum respicisse, dum dixit liberum arbitrium posse dissentire si velit, posse autem velle dissentire pro eo statu quo præsentis gratiæ impulsu carebit. Quis enim credat Concilium in re maximè seria nugas agere, aut linguam loqui quam nemo capiat? Nemo nisi nugando dicet, pauperem posse facere eleemosynam, si velit; siis media requisita in promptu non habeat, aut potentiam proximam ut ea acquirat. Neque dicitur ligatus posse currere, si velit, si præter voluntatem non adsit illi facultas quâ possit se vinculis expedire. Ergo quando Tridentinum pronunciat, hominem posse dissentire divinæ gratiæ si velit, necessariò definit, adesse potentiam proximam & expeditam, ut velit dissentire, aut tollere impedimenta quæ faciunt, ne hic & nunc possit dissentium elicere. Ergo necessarium est verba Concilii gratiæ Jansenianæ voluntatem ad assensum necessitantem, è diametro adversari.

Atque hinc ulterius satis inferri poterit, à Concilio definitum esse dari veri nominis gratiam merè sufficientem, cui voluntas actu resistit, quamvis in ejus potestate fuerit illi consentire & obtemperare. Sed hoc infra inter controversias Scholasticas de gratia magis explicandum erit.

Quinta Propositio.

Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem suffudisse. Hanc conclusionem ex suis principiis infert idem Jansenius, quam S. Augustino imponere co-
R. P. Arsdok. Tom. I.

natur, sicut enim loquitur ille lib. 3. de gratia Salvat. c. p. 21. col. 390. *Qua sanè (inquit) cum in Augustini doctrinâ, conspicua certaque sint, nulla modo principis ejus consentaneum est, ut Christus Dominus, vel pro infidelium in infidelitate morientium, vel pro iustorum non perseverantium aeterna salute mortuum esse, sanguinem suffudisse, semetipsum redemptionem dedisse, Patrem orasse sentiatur.*

Contra hoc dogma fidelium auribus sanè acerbissimum, Ecclesia Româna, varia censurarum fulmina pridem detorsit: sic autem post alios Innocent. X. & Alexander VII. in diplomate gemino adversus propositionem quintam Jansenii, de ea doctrina pronuntiavit: *Falsam, temerariam, scandalosam, & intellectam eo sensu, ut Christus pro salute duntaxat prædestinatorum mortuus sit, impiam, blasphemam, contumeliosam, divinæ pietati derogantem, & Hæreticam declaramus, & uti talem damnâmus.*

Damnatur autem meritò hæc doctrina, quia aperte adversatur divinæ Scripturæ asserenti, Deum velle omnes homines salvos fieri, & Christum dedisse semetipsum redemptionem pro omnibus. Sic etiam loquitur Apostolus 1. ad Timoth. cap. 2. *Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro Regibus & omnibus qui in sublimitati sunt, ut quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate: hoc enim bonum est, & acceptum coram Salvatore nostro Deo. QUI OMNES HOMINES VULT SALVOS FIERI, & ad agnitionem veritatis venire: unus enim Deus, unus & Mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, QUI DEDIT REDEMPTIONEM SEMETIPSUM PRO OMNIBUS.* Ubi sanè ulla exceptione Apostolus affirmat, Deum velle omnes homines salvos fieri, & mox rationem assignat, *Unus enim est Deus, unus & Mediator Dei & hominum &c.* Atqui absolutè & absque ulla limitatione, omnium hominum unus est Deus; ergo etiam, nullo excepto, unus omnium est mediator, pro omnibus mortuus est, & pro omnibus etiam reprobis in cruce sanguinem effudit. Quod vel ex eo confirmatur, quod Apostolus disertè affirmet Deum velle salvos fieri omnes pro quibus dicit orandum esse, cupit autem orationes fieri pro Regibus, & omnibus qui in sublimitate sunt, cum tamen eo tempore essent Reges gentiles ac reprobi; ergo non potest Apostolus intelligi de Christo mortuo pro solis prædestinatis.

In eundem sensum verba Apostoli intelligit S. Augustinus lib. de Spirit. & litter. cap. 33. *Vult autem Deus omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire: non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium, quo vel bene, vel male utentes iustissime judicentur, &c.* Ubi admittit S. Doctor. Deum ex parte sua velle omnibus salutem procurare, & illis etiam qui libero arbitrio male utentes incidunt in iudicium & damnationem.

Ut sententiam Augustini tam manifestam declinet Jansenius, persuadere conatur, illum loco citato non loqui ex suo sensu, sed Pelagianorum dogma recitare, postea refellendum. Sed inane est hoc effugium; hanc enim doctrinam minime reprobat, sed pergit tantum disputare contra Pelagianos, an fides ideò sit donum DEI, quia provenit à libero arbitrio quod à DEO creatum est, demum addens, ideò fidem esse donum DEI, *Quia binis suasionibus agit*
1. *Deus*

Arsdok

Theologia

Deus ut velimus, & ut credamus, sive extrinsecum, per Evangelium, exhortationes, &c. sive intrinsecum, ubi nemo habet in potestate quid ei veniat in mentem, sed consentire vel dissentire propriae voluntatis est. Quinimò iterum dictum suum de voluntate omnes salvandi tacite approbat, dum asserit, dari homini auxilium, cui consentire, vel dissentire sit propriae voluntatis. Ad quid enim porrigit tale auxilium cum quo possit aliquis dissentiendo perire, nisi velit ex parte sua etiam pereuntes salvos fieri?

Apostoli verò locum, quem in hac controversia lucidum ac decretorium omnis retrò agnovit antiquitas, nescio qua distinctionum caligine obnubilare potius quam elucidare contendit. Dum enim Apostolus sine exceptione ait, Deum velle omnes homines salvos fieri. Jansenius vult omnes homines in ea sententia sumi tantum generatim, pro generibus singulorum, non verò pro singulis generum, hoc est, Deum velle ex Judæis & Gentibus, ex servis & liberis, ex principibus & privatis, & omni genere hominum aliquos salvari, non tamen velle, aut gratiae suae auxilia praebere, ut singuli homines in individuo salvi fiant. Cum enim absolute negaret dari hominibus gratiam merè sufficientem, quam ut monstruosam & Molinisticam abolendam judicabat, sed doceret omnem gratiam esse suo modo victricem & efficacem, qualis reprobis ad perseverandum non conceditur, hinc illi inferendum fuit, Deum non velle reprobos per media congrua salvos fieri, neque Christum pro eorum salute sanguinem suum patri obtulisse.

Idem gratiae merè sufficientis odium in Calvino, ut eundem peperit errorem, ita enim Calvinus de aeterna Dei praedest. pag. 706. recitatis Apostoli verbis, de voluntate omnes salvandi, eandem distinctionem ita subiungit: *Quis non videt ordinem hic geri mentionem, potius quam singulorum hominum? nec verò ratione caret: ita illa distinctio, non singulos generum, sed genera singularum notari.*

Et ne huic responso deesset assueti haereticis praesidentia, idem graviori tono inculcat lib. de occultis Dei provid. pag. 737. *Certo inquit, certius est. Paulum illic non de singulis hominibus agere, sed intelligere ordinem & genera vocationum.* En pro malefido dogmate, quantam concordiam.

Hinc sanè patet, quam longè dictus Doctor ab Augustini mente ac sententia recesserit, cujus tamen se praeter ceteris fidelem interpretem gloriatur. Peregrinum, ut existimo, illi Sancti Doctoris sensum reddidit, in ejus opere non satis observata distinctio voluntatis divinae, in eam quae vult absolute & efficaciter homines, actu ad salutem pervenire, quam certum est non ad omnes, sed solos electos pertinere, & in aliam, quae Deus quantum est ex parte sua velit omnes ad salutem tendere, & ex vi meritorum Christi omnibus praebere auxilia: quibus, si non obstat liberum hominis arbitrium, possint justitiam & gloriam adipisci. Et in hunc sensum doctrinam orthodoxam, atque adeò Augustino conformem exponit, firmatque Tridentinum sess. 6. cap. 3. *Esti Christus, pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, sed si dumtaxat quibus meritum passionis ejus communicatur: Ubi manifestè mors Christi complectitur etiam eos qui ejus beneficio ad salutem non perveniunt.*

Ad extremum, de hoc nefario dogmate contra

Sectarios agens, non immeritò notat Malderus olim Lovanii Doctor, & Antverpiae Episcopus, in suis *Antisynodis* cap. 4. Vehementer esse formidandum, ne homines illi, qui negant Christum pro omnibus mortuum esse, eò tandem dementiae deveniant, ut cum Mahometanis sentiant, Christum pro nemine mortuum esse. Nec defunt qui testentur, plures Calvinii aescelas qui in primum hunc errorem inciderunt, postea in secundum se praecipitasse.

Opponunt aliqui recentius circa praedicta.

Primò; CHRISTUM quidem mortuum esse & sanguinem fuisse pro omnibus etiam reprobis, eo sensu, quod merita illius, quae sunt infinita, sint etiam omnibus sufficientia, quamvis non sint ab illo pro omnibus oblata. Sed satis refelli videtur breviter evasio illa, ex ipsis verbis propositionis 5. damnatae, quae asserit; Semipelagianum esse CHRISTUM pro omnibus mortuum esse, & sanguinem fuisse. Ergò vera est propositio contradictoria quae docet, Non esse Semipelagianum, sed omninò verum, mortem & sanguinem à Christo pro omnibus omninò hominibus data aut oblata esse: si enim pro omnibus omninò mortuus est, pro omnibus mortem suam Patri obtulit, intelligi vix posse, Quomodo Christus sit Redemptor omnium, si non impetraverit omnibus auxilium quo saltem possint liberari, quod aliqui negant.

Secundò opponunt, quomodo Deus per gratiam merè sufficientem sincere vult reprobos salvos fieri, cum Deo sciente, & aliam gratiam dare nolente, melius foret ipsis nullam, quam talem gratiam habere? Sed aequè solvendum est ipsis, id quod cum omnibus admittunt. Quomodo Deus Angelos reprobos per gratiam merè sufficientem sincerè voluerit salvos fieri? Quod igitur gratia sit merè sufficiens, nec fortiaur effectum, non provenit ex intentione Dei illam concedentis, aut ex natura talis gratiae: nam illa ex se actum bonum semper operaretur, nisi in hoc impediretur per liberum hominis arbitrium. Atque ita facilè intelligitur, melius quidem esse nullam gratiam habuisse, quam illam per contumaciam liberi arbitrii neglexisse, non tamen melius esse simpliciter non habuisse gratiam illam, quae hominem ad bene agendum inclinabat & incitabat, & cum qua poterat rectè operari & salvari, si illi inclinationi obtemperasset.

Tertiò opponunt, sicut sustineri potest gratia physice praedeterminans, quam tradunt Thomistae, aequè posse subsistere gratiam illam per se semper efficacem quam ajunt sitam esse in delectatione victrici gratiae caelestis &c. Sed hanc concordiam nec ipsa haecenus Schola Thomistica, nec ipse Jansenius admittit, qui gratiam illam praedeterminantem, uti aliorum gratiam congruam, disertè impugnat, & à gratia sua victrice vult utramque longè abesse. Differentiam gratiae Thomisticae praedeterminantis, & gratiae victricis Jansenianae, vide in hujus Thomi I. Parte II. Controversia VII. circa initium, *Ab hac Doctrina &c.*

Quartò opponunt, Non esse damnatum omnem omninò sensum quem possint habere Jansenii propositiones, vel earum Author, sed tantum aliquem sensum determinatum. Atqui probati non potest quòd sensus

sensus (quem illi sustinent) sit ille qui determinatè da-
innatur. Ergo potest sensus ille sustineri.

Sed ex hoc effugio sequeretur, si quis disertè dice-
ret se sustinere propositiones Lutheranas, Calvinianas,
Jansenianas, non posse illum redargui. Quia præ-
tendere semper potest, Non esse damnatum omnem
omniò sensum, &c. Quam latum sic ab Apostolicis
Decretis effugium semper captari possit, quis non vi-
det? Sensus igitur in his, & aliis ille censerì debet da-
mnatus, quem verba & contextus & status propo-
sitionis damnata per se important, juxta institutionem,
& proprium sensum verborum quibus propositio da-
mnata exprimitur: ita in omni tribunali sine tergiver-
satione proceditur.

Quintò opponunt, Recessus nimis à doctrina Hæ-
reticorum modernorum (qualis est de Christo pro o-
mnibus omninò mortuo, de gratia aliqua indifferen-
ti, & merè sufficienti) plurimum nocet eorum conver-
sioni, cum ab his longissimè recedant. Ergo potius
amplectenda ea doctrina quæ ab his minùs recedit,
sive, ad illos magis accedit, etsi cum illis non conve-
niat.

Resp. Accessum illum, de quo agitur, multò plus
habere periculi, ne Hæreticos modernos in suo erro-
re magis confirmet, & obduret. De hoc nemo me-
lius testari potest quàm ipsi Hæreticorum modernor-
um Doctores: inter quos Samuel Maresius in Hol-
landia celebris Doctor Calvinianus, in Præfatione ad
suum Catechismum de Gratia, sic loquitur: Ipsius
Pape auctoritas sensum labascit per has controversias
de Gratia, in quibus Pauli & Augustini sequaces (no-
tum est ex contextu de quibus loquatur) plurimas de-
fendunt propositiones, quas Pius V. Gregorius XIII.
& Urbanus VIII... damnaverant, &c. Sunt quidem
hæc verba Doctoris Hæretici, nec proinde judicis ido-
nei: Sed ex quo facile colligi possit, quid major ille
accessus etiam apud heterodoxos operetur.

De his infra plura scholasticè tradimus, & explica-
mus in hoc Tomo I. Parte II. de Gratia Divina, à Con-
troversia 4. usque ad Controversiam 10. Extant & The-
ses variæ, aliaque de iisdem recentius edita anno
1684.

CAPUT III.

De Christi presentia in Sacramento Eucharistiæ.

I. Catholicus omnes affirmant in Sacramento Eu-
charistiæ, post panis & vini Consecrationem,
Christum verè, ac realiter esse præsentem; ita ut vir-
tute Consecrationis substantia panis mutetur in Cor-
pus, & vinum in sanguinem Domini, solis accidenti-
bus panis & vini remanentibus.

Negant Calvinistæ per Consecrationem Christum
constitui præsentem realiter, sed tantum figurativè,
sic ut nihil addit præter ipsum panem & vinum, tan-
quam figuram aut signum representans Corpus &
Sanguinem Christi pro nobis oblatum. Et in hoc
sunt contrarii ipsis Lutheranis, qui admittunt saltem
in usu hujus Sacramenti realem Christi præsentiam, sed
remanente simul panis & vini substantia.

II. Probatum Catholica veritas ex manifestis Chri-
sti verbis Matth. cap. 26. *Hoc est Corpus meum quod
pro vobis tradetur. Hic est Sanguis meus qui pro vobis
effundetur.* Atqui non figura Corporis Christi pro
R. P. Arjdek. Tom. I.

nobis tradenda erat, sed verum ipsius Corpus tradi-
tum, & ejus verus Sanguis effusus est. Ergo Christus
illis verbis affirmat verum suum Corpus & Sanguinem
in Sacramento contineri. Sic ut in sensu proprio &
identico non possint illa verba aliud significare quam,
Contentum sub hac specie panis est Corpus meum.
Ut si Christus in Cana Galilææ, volens viberorum
aquam sibi præsentem in vinum convertere, dixisset,
Hoc est vinum quod vobis fundetur. Si quis autem
negaret illis verbis hoc posse præstari, non verborum
propriè, sed Christi potentiam oppugnaret. Ne-
cessarium autem est Christum voluisse illis verbis se in
Sacramento Eucharistiæ realiter constituere, vel Ec-
clesiam suam decipere, quod sic declaro:

Si aliquis Pater probus & prudens promitteret se
filiis relicturum auri summam, sicut Christus promi-
sit se Corpus suum relicturum discipulis manducan-
dum, & idem parens postea in ultimo testamento scri-
pturam relinqueret cum his verbis: *Hoc est aurum
quod vobis tradetur; Quis hominum dubitaret illic
verum aurum, & non tantum auri figuram aliquam
contineri? vel patrem illum tunc delirasse.*

III. Regula apud omnes certa est cum S. August. lib.
3. de doct. Christi cap. 1. Quando verba Scripturæ sumi
possunt propriè, nunquam accipienda esse figuratè,
nisi aliunde constet id esse manifestè necessarium.
Quod hic minimè constat, cum Christus non minùs
potuerit se in Sacramento collocare vere, quàm fi-
guratè, idque verbis illis propriè significare. Quod
si nolis hic eam regulam retinere, eodem jure po-
terunt Ariani explicare loca Scripturæ, in quibus dici-
tur Christus esse unus cum Patre æterno, de unitate
aliquà impropriè dicta. Ut cum dicit Christus Joan.
10. v. 3. *Ego & Pater unum sumus*, illud rectè intel-
liget Ariani de unitate metaphorica, sita in concor-
dia voluntatum, non verò de unitate substantiæ pro-
priè dicta. Neque unquam poteris ostendere ex Scri-
pturis Arianos in hoc à vero Scripturæ sensu aberrare,
nisi ad illam regulam illos adstringas, quæ requirit
ut verba Scripturæ absque necessitate impropriè non
intelligantur.

IV. Hunc Christi sensum, & realem ejus præsen-
tiam declarat Apostolus Paulus 1. ad Corinth. 10. *Ca-
lix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio
Sanguinis Christi est: & panis quem frangimus nonne par-
ticipatio Corporis Christi est?* Et iterum: *Quicumq; man-
ducaverit panem hunc vel biberit calicem indignè reus erit
Corporis & Sanguinis Domini.*

Quomodo reus erit Corporis Domini indignè
manducati, si corpus Domini non manducet, sed ejus
figuram? Non admittet certè Calvinista eum, qui in-
dignè tractat figuram aut imaginem Christi, reum esse
culpæ, cum Christum in sua imagine aut figura hono-
randum esse prorsus neget.

V. Nulla igitur hic apud Apostolum, nulla apud Ev-
angelistas figuræ mentio, sed omnes eadem verba, *Hoc
est Corpus meum, quod pro vobis tradetur.* Eodem mo-
do apertè & simpliciter proponunt: quòd certè mi-
nimè fecissent, si per Corpus Christi, figuram Cor-
poris Christi intelligi voluissent; quomodo enim illud
intelligi vellent, quod suis verbis toties repetitis non
expresserunt?

Quinimò Christus ipse Joan. 6. vers. 56. dicens:
Caro mea verè est cibus & Sanguis meus verè est potus,
1 2 8c, Pa-

Arjdek
kin

Theo-
logia